

Kopparholmarnas militärhistoria

Kopparholmarna var från andra världskriget fram till slutet av 1990-talet en del av spärrkompaniet i Arkösunds militära verksamhet.

Spärrkompaniet var en del av kustartilleriet och var utbyggt runt ett s.k. batteri, i detta fall tre kanoner som fanns på Bergön, sydost om Kopparholmarna. Eldgivningsledning sköttes från Kopparholmarna även till kanoner i Arkösund.

På Kopparholmarna fanns spärrkompaniets minspärrtropp.

Minstationen här hade till uppgift att kontrollera den fasta mineringen som gick tvärs över till Arkön. Ett skydd av farleden in mot Norrköping och hamnen i Arkösund.

Minstationen fanns insprängd i berget på Västra Kopparholmen och byggdes under andra världskriget. Den är raserad och syns från lilla stugan vid stranden och bron mellan öarna.

BERRGRUM PÅ VÄSTRA KOPPARHOLMEN

Många minstationer försågs med värnkanoner, före detta stridsvagnstorn, som monterades på bunkrar för att skydda en speciell vik eller minering. De hade ett skjutavstånd på ca. 1 km. De större kanonerna på Bergön 13 km. Vissa av bunkrarna gick av övernatta i och bemannades av ett värnkompani. På både Östra och Västra Kopparholmen finns rester av många skyttevärn som nu är raserade.

Den största bunkern syns fortfarande tydligt med sin utpost norr ut. På berget ovanför stora huset här vid utställningen finns resterna av en observationsbunker. Den användes för artilleriet som fanns inne runt Arkösund på fastlandet.

Rörligt kustartilleri med 21 eller 15 cm pjäser kunde grupperas och elddas från Kopparholmarna och denna bunker. Härifrån kunde man mäta in hur långt ut på havet fientligt fartyg var och i vilken riktning. Information om detta skickades till kanonerna i land. Man rapporterade även hur skotten tog. Kanonerna kunde vara upp till 20 km bort från målet. De kunde själva inte se nedslaget / träffen utan fick förlita sig på rapporter från denna bunker. De konstiga betongfigurerna på bunkern var för att förvränga skuggorna och därmed försvåra identifiering vid flygfoto.

Metalltornet uppe på bunkern utgjorde en extra utsiktspunkt.

Det finns två bergrum på öarna. Mitt på Östra Kopparholmen ser man rester av ett bergrum som enligt uppgift användes för förvaring av ammunition. Bergrummet på Västra Kopparholmen var mycket större och här kunde många militärer övernatta. Luftvärnspjäser fanns i skyttevärn på berget ovanför det västra bergrummet.

Marint hemvärn hade övningar på öarna under 1980-90 talet. Det kunde vara hundra man som skeppades över och bodde i stora militärtält. Vid sidan av övningarna tränades även bl.a. i hur man skulle ta emot flyktingar.

En nu rostig skylt för helikopterlandningsplats ligger slängd på ön invid en plan yta på Östra Kopparholmen

De gjutna fundamenten på berget bredvid observationsbunkern på Östra Kopparholmen tillhörde en kommunikationsmast. Jordningsledningarna går i solfjädermönster långt ut åt alla sidor i den steniga terrängen.

Källor Muntlig information från Lars A. Hansson, Svensk Fortifikationshistorisk Förening, Per Rödseth, Femörefortet Oxelösund och Jan Waldeck f.d. befäl Marint Hemvärn samt besökare som varit på öarna som militär eller hemvärn.

Sammanställning denna information Marinella Rolfart och Anders Wennerblad

Foto: Anders Wennerblad (Reservatsvärd, Naturskyddsföreningen Norrköping)

Huset på toppen av ön byggdes som fritidshus av en läkare från Stockholm i början av 1930-talet. Bilden t.v. från jordkällaren.

Vid andra världskriget togs dock huset och området över av militären. Bergrum och bunkrar byggdes. Allt mer eller mindre raserat innan området blev naturreservat år 2012.

Norrköpings Kommun har ansvar för skötseln av naturen enligt en skötselplan samt för bryggor och byggnader.